

Přes téměř třicetimiliardovou podporu český výzkum stále pokulhává za Evropou

28.7.2025 - | Nejvyšší kontrolní úřad

Ačkoliv si Česká republika ve své inovační strategii do roku 2030 stanovila, že se chce stát inovačním lídrem, tento cíl se jí ve srovnání se zeměmi Evropské unie plnit nedaří. V letech 2021 až 2023 podpořil stát výzkum, vývoj a inovace prostřednictvím Grantové agentury (GA ČR) a Technologické agentury (TA ČR) téměř třiceti miliardami korun. Přesto ČR patří v evropském měřítku stále mezi tzv. mírné inovátory. Od roku 2019 klesá počet patentů a citovanost výsledků základního výzkumu v renomovaných vědeckých publikacích stále nedosahuje ani poloviny evropského průměru. Podpora základního výzkumu nesměruje do strategických oblastí, a nepřispívá tak k řešení konkrétních významných celospolečenských a hospodářských problémů. Obě agentury, které patří mezi nejvýznamnější poskytovatele účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací v ČR, vzájemně nespolupracují. Zjistila to kontrola NKÚ zaměřená na tuto problematiku.

„Poslední dvě jmenované výhrady, tedy to, že podpora nesměruje cíleně do strategických oblastí a že agentury nespolupracují, jsme kritizovali už v předcházející kontrole z roku 2017 (KA č. 16/19). Přestože GA ČR a TA ČR deklarují nutnost propojení základního a aplikovaného výzkumu, konkrétní kroky v tomto směru neudělaly. V roce 2018 podepsaly memorandum o spolupráci a vytvořily pracovní skupinu, která měla hledat způsoby, jak tyto oblasti propojit. Do ukončení naší kontroly letos v březnu však agentury žádných konkrétních výsledků nedosáhly. Vytvoření efektivního systému spolupráce by přitom mohlo podpořit inovace a zvýšit konkurenceschopnost České republiky na mezinárodní úrovni,“ uvedl člen Kolegia NKÚ Petr Neuvirt, jenž kontrolu řídil.

Kontroloři zjistili, že ačkoli počet aplikovaných výsledků mírně roste (za šest let o 527, tedy o necelých 31 %), počet patentů naopak klesá. Zatímco v roce 2019 v projektech podpořených TA ČR vzniklo 113 patentů, v roce 2023 už jen 65. Přitom počet patentů představuje jeden z klíčových ukazatelů úrovně aplikovaného výzkumu a inovací. Jejich pomocí lze chránit a komercializovat původní výsledky výzkumu.

Kvalita základního výzkumu je měřena především citovaností publikací. Publikační činnost je téměř výhradním výstupem základního výzkumu. NKÚ zjistil, že citovanost výsledků českého základního výzkumu v renomovaných vědeckých publikacích stále nedosahuje světového průměru a ani poloviny toho evropského.

Přestože TA ČR nastavila podmínky pro podporu spolupráce se soukromým sektorem, k posílení finanční spolupráce mezi TA ČR a soukromým sektorem nedošlo. Naopak, od roku 2017 rostla výše podpory TA ČR a snižovala se míra spoluúčasti soukromého sektoru z 32 % na 23 % v roce 2023.

Ačkoliv se z původních 22 institucí poskytujících podporu českému výzkumu jejich počet snížil na současných devět, systém i nadále zůstává roztržštěný. To zvyšuje náklady na poskytování této podpory. NKÚ přitom ověřil, že TA ČR disponuje potřebným know-how a moderním informačním systémem, který umožňuje efektivní administraci programů a projektů pro další poskytovatele a současně s tím umožňuje i snížit náklady. I přes dosažený pokrok zůstává roztržštěnost systému státní podpory českého výzkumu problémem.

Přesto, že vyjmenované nedostatky snižují efektivnost poskytované podpory, kontrola NKÚ ukázala, že obě agentury vynakládaly prostředky na podporu výzkumu, vývoje a inovací účelně a v souladu s

právními předpisy. Navíc GA ČR i TA ČR vybíraly projekty transparentně, čímž odstranily jeden z nedostatků zjištěných v předešlých kontrolách.

Odbor komunikace

Nejvyšší kontrolní úřad

<https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/pres-temer-tricetimiliardovou-podporu-cesky-vyzkum-stale-pokulhava-za-evropou-id14859>